

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

11. března 2010*

Ve věci C-19/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článků 68 ES a 234 ES, podaná rozhodnutím Oberlandesgericht Wien (Rakousko) ze dne 23. prosince 2008, došlým Soudnímu dvoru dne 12. ledna 2009, v řízení

Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH

proti

Silva Trade SA,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts (zpravodaj), předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský, T. von Danwitz a D. Šváby, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. října 2009,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH J. Zehetnerem, Rechtsanwalt,
- za Silva Trade SA K. U. Janovskym a T. Berendem, Rechtsanwälte,
- za německou vládu M. Lummou a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za vládu Spojeného království S. Ossowskim, jako zmocněncem, ve spolupráci s A. Henshawem, barrister,
- za Komisi Evropských společenství A.–M. Rouchaud-Joët a S. Grünheid, jako zmocněnkyněmi,

po vypsání stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 12. ledna 2010,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu pravidla o zvláštní příslušnosti stanovené pro smlouvy o poskytování služeb v čl. 5 bodě 1 písm. b) druhé odrážce nařízení Rady (ES) č. 44/2001, ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42, dále jen „nařízení“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH (dále jen „Wood Floor“), se sídlem v Amstettenu (Rakousko), a Silva Trade SA (dále jen „Silva Trade“) se sídlem ve Wasserbilligu (Lucembursko), týkajícího se žaloby na náhradu škody vzniklé rozvázáním smlouvy o obchodním zastoupení prováděné v několika členských státech.

Právní rámec

- 3 Podle prvního bodu odůvodnění nařízení:

„Společenství si stanovilo cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob. Za účelem postupného vytvoření takového prostoru by Společenství mělo schválit mimo jiné i nástroje týkající se soudní spolupráce v civilních věcech, které jsou nezbytné k řádnému fungování vnitřního trhu.“

4 Druhý bod odůvodnění nařízení stanoví:

„Určité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je třeba přijmout předpisy, které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je toto nařízení závazné.“

5 Podle jedenáctého bodu odůvodnění nařízení „[p]řavidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, a musí být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska.“

6 Pravidla týkající se příslušnosti stanovená nařízením se nacházejí v kapitole II tohoto nařízení, kterou tvoří články 2 až 31.

Článek 2 odst. 1 nařízení, který patří do uvedené kapitoly II oddílu 1, nazvaného „Obecná ustanovení“, uvádí:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

- 8 Článek 3 odst. 1 nařízení, který se nachází v témže oddíle 1, stanoví:

„Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

- 9 Podle článku 5 nařízení, který se nachází v kapitole II oddíle 2 tohoto nařízení, nazvaném „Zvláštní příslušnost“:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována:

- 1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

- b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

- v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

- v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty;

c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a);

[...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Z předkládacího usnesení vyplývá, že dne 21. srpna 2007 podala Wood Floor u Landesgericht Sankt Pölten (Rakousko) žalobu proti Silva Trade, kterou se domáhala, aby jí bylo z důvodu rozvázání smlouvy o obchodním zastoupení zapláceno odškodnění za rozvázání smlouvy ve výši 27 864,65 eur a vyrovnání ve výši 83 593,95 eur.
- 11 K odůvodnění příslušnosti soudu, který rozhoduje ve věci, se společnost Wood Floor dovolávala čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení a uvedla, že vykonávala svou činnost výlučně v místě svého sídla, tedy v Amstettenu, vyhledávání a získávání zákazníků se tedy uskutečňovalo v Rakousku.
- 12 Silva Trade popřela příslušnost soudu, kterému byla věc předložena, uplatněním argumentu, že více než tři čtvrtin obratu společnosti Wood Floor bylo dosaženo v jiných zemích než v Rakousku a že čl. 5 bod 1 nařízení neobsahuje výslovné ustanovení pro takový případ. Podle společnosti Silva Trade je tento závazek z důvodu nemožnosti

určit místo plnění závazku, který je předmětem řízení, zeměpisně neomezený, uvedený čl. 5 bod 1 tedy nelze použít a příslušnost musí být určena na základě článku 2 uvedeného nařízení.

- 13 Námitka nepřislušnosti byla zamítnuta Landesgericht Sankt Pölten, který měl jednak za to, že smlouvy o obchodním zastoupení spadají pod pojem „poskytování služeb“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení, a jednak za to, že na základě rakouské judikatury je třeba za místo poskytování služeb v případě poskytování služeb v několika zemích považovat hlavní místo výkonu činnosti poskytovatele.
- 14 Silva Trade podala odvolání k Oberlandesgericht Wien, u kterého uplatňuje argument, že dotyčná rakouská judikatura se týká pouze případu, kdy se různá místa dodání nacházejí v jednom a tomtéž členském státě. Tato společnost tvrdí, že pokud se různá místa poskytování služeb nacházejí v několika členských státech, je příslušný každý soud pouze pro ten závazek, který musí být splněn v místě příslušnosti soudu. Žalobce, který uplatňuje všechny své nároky u jednoho soudu, jako je tomu v projednávaném případě, může jednat pouze na základě článku 2 nařízení, takže v této věci nejsou rakouské soudy příslušné.
- 15 Podle předkládajícího soudu, který zamýšlí potvrdit rozhodnutí prvostupňového soudu, platí zásady vytyčené v rozsudku ze dne 3. května 2007, Color Drack (C-386/05, Sb. rozh. s. I-3699) rovněž pro případ, že se různá místa poskytování služeb nacházejí v několika členských státech a „místo plnění“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení musí být určeno podle místa hlavního plnění nebo hlavního místa výkonu činnosti poskytovatele služeb.
- 16 V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že v projednávaném případě obchodní zástupce vyvíjí svou činnost z velké části z Amstettenu, a Amstetten je tedy hlavním místem poskytování jeho služeb, určeným podle vynaloženého času a významu zde vyvíjené činnosti.

- 17 Předkládající soud nicméně nejprve zdůrazňuje, že ve výše uvedeném rozsudku Color Drack upřesnil Soudní dvůr, že odpovědi poskytnuté v tomto případě se omezují pouze na případ více míst dodání v jednom členském státě a nepředjímají odpověď v případě více míst dodání v několika členských státech.
- 18 Předkládající soud se dále zabývá otázkou, jak určit místo poskytování služeb, a v případě nemožnosti určení jednoho místa poskytování, zda může žalobce podle své volby vybrat pro celou žalobu jakýkoliv soud, v jehož obvodu byla služba poskytnuta.
- 19 Předkládající soud si konečně klade otázku, zda se použije čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení, kdyby Soudní dvůr rozhodl, že čl. 5 bod 1 písm. b) druhé odrážky tohoto nařízení se nepoužije v případě poskytování služeb v několika členských státech.
- 20 Za těchto podmínek se Oberlandesgericht Wien rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

„1) a) Je čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení [...] použitelný na smlouvu o poskytování služeb i tehdy, pokud jsou služby poskytnuty podle smlouvy v několika členských státech?

V případě kladné odpovědi na tuto otázku:

- b) je třeba uvedené ustanovení vykládat v tom smyslu, že místo plnění charakteristického závazku je třeba určit podle místa, v němž se nachází hlavní místo výkonu činnosti poskytovatele služeb (které je třeba posoudit podle vynaloženého času a významu činnosti)?
- c) v případě, že nelze zjistit hlavní místo výkonu činnosti, musí být uvedené ustanovení vykládáno v tom smyslu, že žaloba týkající se veškerých nároků vyplývajících ze smlouvy může být podána podle volby žalobce v jakémkoli místě poskytnutí služby nacházejícím se uvnitř Společenství?

2) V případě záporné odpovědi na první otázku:

Použije se čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení v případě smlouvy o poskytování služeb i tehdy, pokud jsou služby poskytnuty podle smlouvy v několika členských státech?“

K předběžným otázkám

K první otázce písm. a)

- ²¹ Podstatou první předběžné otázky písm. a) předkládajícího soudu je, zda se čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení použije v případě poskytování služeb v několika členských státech.

- 22 V tomto ohledu je zaprvé třeba připomenout, že ve výše uvedeném rozsudku Color Drack měl Soudní dvůr za to, že pravidlo o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech stanovené v čl. 5 bodě 1 nařízení, které pravidlo o příslušnosti doplňuje o zásadu založenou na místě bydliště nebo sídla žalovaného, odpovídá cíli úzkého vztahu a je odůvodněno existencí určujícího hlediska, které úzce spojuje smlouvu a soud, který má o sporu rozhodnout (výše uvedený rozsudek Color Drack, bod 22, a rozsudky ze dne 9 července 2009, Rehder, C-204/08, Sb. rozh. s. I-6073, bod 32, a ze dne 25. února 2010, Car Trim, C-381/08, Sb. rozh. s. I-1255, bod 48).
- 23 Soudní dvůr rovněž uvedl, že pokud jde o místo plnění závazku vyplývajícího ze smluv o prodeji zboží, nařízení ve svém čl. 5 bodě 1 písm. b) první odrážce toto kritérium vztahu definuje samostatně v zájmu posílení cílů, jimiž jsou sjednocení pravidel o soudní příslušnosti a předvídatelnost. V takových případech je tak místo dodání stanoveno jako samostatné určující hledisko, které má být použito na všechny nároky z téže smlouvy o prodeji (výše uvedené rozsudky Color Drack, body 24 a 26, Rehder, bod 33, jakož i Car Trim, body 49 a 50).
- 24 Ve světle cílů úzkého vztahu a předvídatelnosti Soudní dvůr rozhodl, že pravidlo uvedené v čl. 5 bodě 1 písm. b) první odrážce nařízení je použitelné i v případě více míst dodání zboží v témže členském státě, přičemž se rozumí, že k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy musí být příslušný jediný soud (výše uvedené rozsudky Color Drack, body 36 a 38, jakož i Rehder, bod 34).
- 25 Zadruhé je třeba připomenout, že Soudní dvůr v návaznosti na to rozhodl, že úvahy, ze kterých vycházel při výkladu uvedeného v rozsudku Color Drack, platí rovněž, pokud jde o smlouvy o poskytování služeb, a to i v případech, že toto poskytování není uskutečňováno v jediném členském státě (výše uvedený rozsudek Rehder, bod 36).

- 26 Pravidla o zvláštní příslušnosti stanovená nařízením v oblasti smluv o prodeji zboží a poskytování služeb totiž mají stejnou genezi, sledují stejný cíl a zauímají stejné místo v systému stanoveném tímto nařízením (výše uvedený rozsudek Rehder, bod 36).
- 27 K cílům úzkého vztahu a předvídatelnosti, které jsou naplňovány prostřednictvím koncentrace soudní příslušnosti do místa poskytování služeb na základě dané smlouvy a prostřednictvím určení jednotné soudní příslušnosti pro veškeré nároky vycházející z této smlouvy, nelze v případě více míst poskytování dotčených služeb v několika členských státech přistupovat odlišně (výše uvedený rozsudek Rehder, bod 37).
- 28 Takovéto rozlišování – nehledě na to, že pro něj neexistuje opora v ustanovení nařízení – by totiž bylo v rozporu s cílem, který předcházel přijetí tohoto nařízení, které, sjednocením pravidel pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech, přispívá k rozvoji prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jakož i k řádnému fungování vnitřního trhu uvnitř Společenství, jak vyplývá z prvního a druhého bodu odůvodnění nařízení (výše uvedený rozsudek Rehder, bod 37).
- 29 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku písm. a) odpovědět, že čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že toto ustanovení se použije v případě poskytování služeb v několika členských státech.

K první otázce písm. b)

- 30 Podstatou první předběžné otázky písm. b) předkládajícího soudu je, na základě jakých kritérií je třeba určit místo plnění charakteristického závazku, a tedy soud

příslušný k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy v případě poskytování služeb v několika členských státech v souladu s čl. 5 bodem 1 písm. b) druhé odrážky nařízení. Při zohlednění skutkových okolností ve věci v původním řízení je třeba chápat tuto otázku jako otázku směřující zejména k tomu, na základě jakých kritérií je třeba určit toto místo v případě smlouvy o obchodním zastoupení.

- 31 V tomto ohledu je zaprvé třeba připomenout, že ve výše uvedeném rozsudku Color Drack rozhodl Soudní dvůr pro účely použití pravidla zvláštní příslušnosti v oblasti smluv vyjádřeného v čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážce nařízení, pokud jde o prodej zboží, že v případě většího počtu míst dodání zboží je třeba v zásadě místem plnění třeba rozumět místo, které zajišťuje nejužší vztah mezi smlouvou a příslušným soudem, přičemž nejužší vztah je zpravidla v místě hlavního dodání (výše uvedený rozsudek Color Drack, bod 40).
- 32 Z důvodů uvedených v bodech 25 až 28 tohoto rozsudku se použije stejné řešení *mutatis mutandis* v rámci čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení.
- 33 V důsledku toho je pro účely použití pravidla zvláštní příslušnosti v oblasti smluv, vyjádřeného v čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážce nařízení, pokud jde o poskytování služeb, v případě většího počtu míst poskytování služeb třeba v zásadě místem plnění rozumět místo, které zajišťuje nejužší vztah mezi smlouvou a příslušným soudem, přičemž nejužší vztah je zpravidla v místě hlavního poskytování služeb.
- 34 Zadruhé je třeba upřesnit, že v rámci smlouvy o obchodním zastoupení je obchodní zástupce tím, kdo poskytuje služby, které charakterizuje tato smlouva, a kdo pro účely použití čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení poskytuje služby.

- 35 Podle čl. 1 odst. 2 směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců (Úř. věst. L 382, s. 17; Zvl. vyd. 06/01, s. 177) je obchodní zástupce pověřen sjednávat prodej a nákup zboží pro zmocnitele a případně uzavírat tyto obchody jménem a na účet zmocnitele. Navíc podle článku 3 této směrnice je obchodní zástupce „povinen zejména [...] vynaložit potřebné úsilí na sjednávání a popřípadě na uzavírání obchodů, kterými je pověřen[,] sdělovat zmocniteli veškeré nezbytné informace, které má k dispozici[, a] jednat v souladu s rozumnými pokyny zmocnitele“.
- 36 Pro použití pravidla zvláštní příslušnosti v oblasti smluv vyjádřeného v čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážce nařízení je tudíž třeba v případě více míst poskytování služeb zástupcem v zásadě považovat za „místo plnění“ místo, kde docházelo k hlavnímu poskytování služeb zástupce.
- 37 Zatřetí je třeba uvést, podle jakých kritérií je třeba určit místo hlavního poskytování služeb, jestliže jsou služby poskytovány v různých členských státech.
- 38 Vzhledem k cíli předvídatelnosti vyjádřenému zákonodárcem v jedenáctém bodě odůvodnění nařízení a s přihlédnutím ke znění čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení, podle něhož je rozhodující místo na území členského státu, kde služby „podle smlouvy“ byly nebo měly být poskytnuty, musí být místo hlavního poskytování služeb v co největším možném rozsahu odvozeno z ustanovení samotné smlouvy. V souvislosti se smlouvou o obchodním zastoupení je tak třeba na základě této smlouvy určit místo, kde měl obchodní zástupce zásadně vykonávat svou práci na účet zmocnitele, spočívající zejména v přípravě, sjednávání a případně v uzavírání transakcí, jimiž byl pověřen.
- 39 Určení místa hlavního poskytování služeb na základě volby smluvních stran odpovídá cíli úzkého vztahu, jelikož toto místo představuje ze své podstaty spojení s předmětem sporu.

- 40 Pokud neumožňují ustanovení smlouvy určit místo hlavního poskytování služeb, jelikož stanoví buď několik míst poskytování služeb, nebo nestanoví výslovně žádné specifické místo poskytování služeb, avšak obchodní zástupce již tyto služby poskytl, je třeba podpůrně zohlednit místo, kde skutečně převážně vyvíjel svou činnost při výkonu smlouvy za podmínky, že poskytování služeb na uvedeném místě není v rozporu s vůlí smluvních stran, tak jak vyplývá z ustanovení smlouvy. Za tímto účelem lze přihlédnout ke skutkovým okolnostem věci, zejména k času strávenému na těchto místech a významu zde vykonávané činnosti. Přísluší vnitrostátnímu soudu, kterému je věc předložena, aby rozhodl o své příslušnosti s ohledem na důkazy, které mu jsou předloženy (viz výše uvedený rozsudek Color Drack, bod 41).
- 41 Začtvrté v případě nemožnosti určit místo hlavního poskytování služeb na základě ustanovení samotné smlouvy ani jejího faktického plnění je třeba určit toto místo jiným způsobem, který bere ohled jak na cíl předvídatelnosti, tak i na cíl úzkého vztahu, sledovaného zákonodárcem.
- 42 Za tímto účelem je třeba uvést pro účely použití čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení jakožto místo hlavního poskytování služeb obchodního zástupce místo, kde má tento obchodní zástupce bydliště. Toto místo může být vždy s určitostí zjištěno, a je tedy předvídatelné. Navíc představuje úzký vztah ke sporu, jelikož obchodní zástupce zde se vši pravděpodobností poskytuje nezanedbatelnou část svých služeb.
- 43 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba odpovědět na první otázku písm. b) tak, že čl. 5 bod 1 písm. b) druhou odrážku nařízení je nutno vykládat v tom smyslu, že v případě poskytování služeb v několika členských státech je soudem příslušným k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy soud, v jehož obvodu se nachází místo hlavního poskytování služeb. Pro smlouvu o obchodním zastoupení je takovým místem místo hlavního poskytování služeb obchodního zástupce vyplývající z ustanovení smlouvy a v případě neexistence takových ustanovení místo faktického plnění této smlouvy, a v případě nemožnosti takového určení místo, kde má obchodní zástupce bydliště.

K první otázce písm. c) a ke druhé otázce

- 44 S ohledem na odpovědi na první otázku písm. a) a b) není třeba odpovídat na první otázku písm. c) ani na druhou otázku.

K nákladům řízení

- 45 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že toto ustanovení se použije v případě poskytování služeb v několika členských státech.
- 2) Článek 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě poskytování služeb v několika členských státech je soudem příslušným k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy soud, v jehož obvodu se nachází místo hlavního poskytování služeb. Pro smlouvu o obchodním zastoupení je takovým místem místo hlavního poskytování služeb obchodního zástupce vyplývající z ustanovení smlouvy a v případě

**neexistence takových ustanovení místo faktického plnění této smlouvy,
a v případě nemožnosti takového určení místo, kde má obchodní zástupce
bydliště.**

Podpisy.